


Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Факультет інформатики, математики та економіки
Кафедра економіки, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу

Затверджено на засіданні
кафедри економіки, готельно-ресторанного та туристичного
бізнесу
Завідувач кафедри  ID 11012
протокол № 1 від 01.09.2025 р.

Назва освітнього компонента (обов'язковий /вибірковий)	Актуальні проблеми аналітичної та прикладної економіки Обов'язковий
Рівень вищої освіти	Третій освітньо-науковий (PhD)
Спеціальність	051 Економіка
Освітня програма	Розвиток продуктивних сил та регіональна економіка
Рік викладання	2025-2026
Семестр	3 курс навчання 5,6 семестр
Викладач(-і)	Постол А.А., доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу
Профайл викладача	
Контактна інформація та комунікація (зворотний зв'язок)	Онлайн-консультації: через систему центру освітніх дистанційних технологій, Zoom, Googl Meet
Сторінка освітнього компоненту на сайті центру дистанційних освітніх технологій Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=6641

Анотація до освітнього компонента

Програму освітнього компонента «Актуальні проблеми аналітичної та прикладної економіки» складено відповідно до освітньо-наукової програми «Розвиток продуктивних сил та регіональна економіка».

Освітній компонент спрямований на формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (PhD) системного розуміння сучасних тенденцій розвитку аналітичної та прикладної економіки, методології наукових економічних досліджень та практичного застосування аналітичного інструментарію в умовах глобальних економічних трансформацій. У межах ОК вивчаються сучасні підходи до аналізу соціально-економічних процесів, методи економічного моделювання, прогнозування та оцінювання ефективності економічної політики. Курс охоплює актуальні проблеми макро- та мікроекономічного розвитку, фінансової стабільності, інноваційної економіки, цифровізації, сталого розвитку, економічної безпеки, повоєнного відновлення економіки України та інтеграції у світовий економічний простір. Навчальний курс належить до циклу основних освітніх компонентів.

Мета та завдання освітнього компонента

Метою вивчення освітнього компонента є розвиток теоретичних знань і практичних навичок економічного дослідження національного інтелектуального потенціалу в умовах сприяння економічній та інтелектуальній з безпеці, виявлення закономірностей його функціонування і розвитку, а також створення нових знань у контексті тематики дисертаційних робіт.

Завданнями вивчення освітнього компонента є формування знань та навичок щодо:

- формування системного розуміння сучасних тенденцій розвитку аналітичної та прикладної економіки;
- засвоєння теоретико-методологічних засад економічного аналізу;
- оволодіння сучасними методами економічних досліджень та економетричного моделювання;
- вивчення інструментів статистичного аналізу та прогнозування економічних показників;
- формування вмінь застосовувати економіко-математичні моделі для вирішення прикладних економічних завдань;
- формування професійного економічного мислення в умовах глобальних трансформацій та повоєнного відновлення економіки України.

Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування освітнього компонента

Спеціальні (фахові, предметні компетентності) (ФК)

ФК 04. Грунтовне розуміння принципів, моделей, наукових засад формування регіональної політики; вміння науково обгрунтованого вибору та застосування інструментарію реалізації регіональної політики; знання інституційно-організаційної схеми формування та реалізації регіональної політики в державі, а також функцій інституцій влади та місцевого самоврядування щодо її імплементації.

ФК 11. Здатність науково обгрунтовувати напрямки формування та вибору і удосконалення механізмів реалізації економічної політики на макро- та мезо- рівнях на основі застосування логічно-аналітичного інструментарію, опрацювання відповідної нормативно-правової бази, статистичних даних, вітчизняного і закордонного досвіду.

ФК 14. Здатність визначати та аналізувати проблеми аналітичної та прикладної економіки.

Компетентності, направлені на досягнення глобальних цілей сталого розвитку, які формуються в освітньому компоненті

Якісна освіта, гендерна рівність, зменшення нерівності, мир та справедливість, партнерство заради сталого розвитку.

Програмні результати навчання

ПРН 12. Вміння та навички аналізувати актуальні проблеми аналітичної та прикладної економіки, використовуючи сучасні інноваційні підходи та основні положення теоретичної економіки.

ПРН 17. Вміння аналізувати тенденції та генерувати пріоритетні напрями соціально-економічного розвитку регіонів та громад; оцінювати економічні процеси та явища глобального і національного масштабу з точки зору їх впливу на розвиток територій; оцінювати масштаби та інтенсивність структурних зрушень в економіці регіонів; осмислювати і давати всебічну характеристику основних соціально-економічних змін у сучасному суспільстві.

Soft Skills, які формуються в освітньому компоненті

Комунікація
Критичне мислення
Вирішення проблем
Прийняття рішень
Емоційний інтелект
Ненасильницьке спілкування
Управління знаннями
Робота в режимі невизначеності
Самоаналіз і саморефлексія.

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Лекція	Семінарське заняття	Самостійна робота	Практика	Загальна кількість годин
Кількість годин Денна форма	22	20	78		120 / 4 кр.

Підсумкова (семестрова) форма контролю - іспит

Політика освітнього компонента

Курс передбачає роботу в колективі.

Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.

Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом.

Вчасно виконувати завдання семінарів та завдань самостійної роботи;

Вчасно та самостійно виконувати контрольні завдання

Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.

Структура освітнього компонента

ПЕРЕЛІК ТЕМ (МОДУЛІВ)	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН ДЕННА ФОРМА				РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА
	Л	ПР	СР	ВСЬОГО	
Блок 1 Тема 1. Вступ до аналітичної економіки. Аналітичний звіт Тема 2. Методологія економічного аналізу Тема 3. Ключові економічні показники Тема 4. Аналіз економічної активності суб'єктів господарювання Тема 5. Представлення аналітичного звіту	10	10	40	60	Основні та додаткові джерела по курсу
Блок 2 Тема 6. Оцінка конкурентного середовища та галузевої структури економіки Тема 7. Оцінка інвестиційного клімату Тема 8. Аналіз соціальної складової економіки Тема 9. Аналіз тіньової економіки Тема 10. Оцінка інтеграції національної економіки у міжнародний простір Тема 11. Параметри оцінки економіки міста та територіальних громад	12	10	38	60	
Усього	22	20	78	120	

Програма освітнього компонента

Блок 1.

Тема 1. Вступ до аналітичної економіки. Аналітичний звіт

1.1 Вступ до аналітичної економіки. Сутність понять «суспільство» та «економіка». Основні різновиди економіки та їх характеристика 1.2 Напрями та цілі соціально-економічної політики 1.3 Методика вивчення соціальної економіки 1.4 Концепції становлення та розвитку економіки.

Тема 2. Методологія економічного аналізу

2.1 Методологія аналізу національної економіки. 2.2 Сутність національної економіки, класифікація за критеріями. 2.3 Передумови формування структури національної економіки.

Тема 3. Ключові економічні показники

3.1. Макроекономічний підхід до економіки як цілого. 3.2. Структура національної економіки та макроекономічні пропорції. 3.3 Зміст та принципи побудови системи національного рахівництва (СНР). 3.4. Оцінка результатів функціонування національної економіки. 3.5. Оцінювання внеску окремих інституційних секторів у кінцеві результати національного виробництва та доходи 3.6. Аналіз макроекономічних пропорцій національного споживання та заощаджень в національній економіці.

Тема 4. Аналіз економічної активності суб'єктів господарювання

4.1. Сутність та етапи інтегрального оцінювання бізнес-середовища. 4.2. Способи стандартизації часткових показників. 4.3. Визначення вагових коефіцієнтів. 4.4. Інтегральні оцінки бізнес-середовища у міжнародній практиці.

Тема 5. Представлення аналітичного звіту

5.1 Сутність інформації та її види в економічній аналітиці. Джерела інформації в аналітиці. Відкриті дані. 5.2. Організація аналітичної роботи. Аналітичний звіт. 5.3. Інформаційно-аналітичні платформи. 5.4. Класифікації і групування в економічній аналітиці. 5.5 Аналіз структурних змін в економіці.

БЛОК 2.

Тема 6. Оцінка конкурентного середовища та галузевої структури економіки

6.1. Концепція державної політики розвитку та захисту конкуренції в Україні 6.2. Стан конкуренції та основні проблеми у сфері конкуренції в Україні 6.3. Державна політика у сфері розвитку та захисту конкуренції 6.4. Оцінка конкурентного середовища.

Тема 7. Оцінка інвестиційного клімату

7.1. Поняття інвестиційного клімату та фактори, що впливають на нього 7.2. Питання формування сприятливого інвестиційного клімату 7.3. Оцінка інвестиційного клімату України.

Тема 8. Аналіз соціальної складової економіки

8.1. Дослідження проблем соціальної складової економіки 8.2. Соціальна відповідальність бізнесу 8.3. Світова практика соціалізації економіки

Тема 9. Аналіз тіньової економіки

9.1. Тіньова економіка як економічна категорія, методи вимірювання тіньового сектору економіки країни 9.2. Причини виникнення та вплив тіньового сектору на економіку країни. 9.3. Основи функціонування механізмів державного регулювання детінізації економіки України.

Тема 10. Оцінка інтеграції національної економіки у міжнародний простір

10.1. Теоретичні концепції міжнародної економічної інтеграції 10.2. Проблеми інтеграції України до європейського економічного простору 10.3. Сучасний стан та динаміка світових інтеграційних процесів.

Тема 11. Параметри оцінки економіки міста та територіальних громад

11.1. Глобалізація, місцевий економічний розвиток та його еволюція 11.2. Економічний розвиток і співробітництво територіальних громад 11.3. Розвиток міст і громад у цілях сталого розвитку України та його державна підтримка 11.4. Оцінка розвитку територіальних громад та міст

Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1	Виконання практичних кейсів (10 балів)
2	Виконання тестових завдань (10 балів)
3	Підготувати доповідей та презентацій за обраною тематикою (10 балів).

Методи навчання та форми контролю у відповідності до програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
ПРН 12. Вміння та навички аналізувати актуальні проблеми аналітичної та прикладної економіки, використовуючи сучасні інноваційні підходи та основні положення теоретичної економіки.	Опрацювання наукових досліджень, аналітичний метод, створення ситуації зацікавленості, частково-пошуковий метод, метод вправ, навчальні дискусії, частково-пошуковий метод виконання індивідуальних навчальних завдань, самостійна робота здобувачів)	Поточний контроль: усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції з оцінкою відповідей здобувачів або опитування здобувачів; презентація, доповідь; практико-орієнтовні завдання (виконання вправ на практичних заняттях) Написання есе. Тестові завдання. Підсумковий контроль: залік
ПРН 17. Вміння аналізувати тенденції та генерувати пріоритетні напрями соціально-економічного	Опрацювання наукових досліджень, аналітичний метод, створення ситуації	Поточний контроль: усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на

розвитку регіонів та громад; оцінювати економічні процеси та явища глобального і національного масштабу з точки зору їх впливу на розвиток територій; оцінювати масштаби та інтенсивність структурних зрушень в економіці регіонів; осмислювати і давати всебічну характеристику основних соціально-економічних змін у сучасному суспільстві.	зацікавленості, частково-пошуковий метод, метод вправ, навчальні дискусії, частково-пошуковий метод виконання індивідуальних навчальних завдань, самостійна робота здобувачів)	початку наступної лекції з оцінкою відповідей здобувачів або опитування здобувачів; презентація, доповідь; практико-орієнтовні завдання (виконання вправ на практичних заняттях) Написання есе. Тестові завдання. Підсумковий контроль: залік
---	--	---

Критерії оцінювання відповідно до форм і видів контролю

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <https://v.gd/ADELEh>. Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та самостійну роботу.

Бально-накопичувальна система здобувача з освітнього компонента				
Види навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню	Робота здобувачів на навчальних заняттях	Тематична 1	Тематична 2	Разом
	Відповіді (виступи) на обрану тему	5	5	10
	Презентація по обраній темі	10	10	20
	Разом			30
	Самостійна робота здобувача			
	Виконання практичних кейсів		10	10
	Виконання тестових завдань		10	10
	Підготувати доповідей та презентацій за обраною тематикою		10	10
	Разом		30	30
	Підсумковий контроль (екзамен)			40
	Загальний бал ОК			100

Робота здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях з освітнього компонента оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Оцінювання видів навчальної діяльності здійснюється за шкалою «0», «1», «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання діяльності здобувачів вищої освіти за окремими видами навчальних робіт, наведені у таблиці нижче.

Оцінювання окремих видів робіт

Методи контролю результатів навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
--------------------------------------	---

<p>Творчі завдання (реферат, есе, схеми, презентації)</p>	<p>5 балів: 5 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, 4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, 3 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 1-2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат. 0 балів – відповідь відсутня</p>
<p>Практико-орієнтовані завдання (проекти, ситуаційні завдання тощо)</p>	<p>5 балів: 5 балів – завдання виконано правильно і якісно, виявлено вміння здобувача застосовувати, творчо використовувати психологічні теоретичні знання на практиці, пов'язані з особливостями і засобами психологічної діяльності. Здобувач демонструє навички ефективної взаємодії, аргументує, переконує, приймає рішення, логічно формулює думку, відстоює власну позицію у процесі вирішення фахових завдань. 4 бали – завдання виконані в основному правильно, але неповно. В ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, аналізує, аргументує, логічно формулює, демонструє приклади, роблячи вибір, намагається, але не завжди вміє відстояти власну позицію у процесі вирішення фахових завдань. 3 бали – завдання виконані неповно та на низькому рівні. У ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, обговорює, формулює, демонструє думку, роблячи вибір, не завжди вміє переконати, відстояти власну, віддають перевагу позиції інших у процесі вирішення фахових завдань. 1-2 бали – завдання виконані неповно з помилками. Здобувач розглядає, розпізнає, описує в загальних рисах, але не визначає зв'язки між закономірностями, особливостями розвитку і функціонуванням психічних явищ в контексті професійних завдань. – 0 балів – відповідь відсутня</p>

Згідно Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладачем за освітнім компонентом визначено 3 види самостійної роботи (згідно орієнтовного переліку видів діяльності здобувача, які дозволяють продемонструвати досягнення результатів навчання, наведених в Положенні). Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковим контролем на освітньому компоненті Актуальні проблеми аналітичної та прикладної економіки є письмовий екзамен, на його складання надається 40 балів.

Екзаменаційний білет включає 2 теоретичних питання (по 10 балів за відповідь на 1 питання) та 20 тестових завдань (по 1 балу за відповідь) з усіх тем, які входять до програми освітнього компоненту. Критерії оцінювання підсумкового контролю подано нижче:

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	За 40 бальною шкалою
<p>Високий рівень</p> <p>Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.</p>	відмінно	36-40
<p>Високий рівень</p> <p>Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.</p>	Добре	33-35
<p>Достатній рівень</p> <p>Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Здобувач самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.</p>	Добре	30-32
<p>Середній рівень</p> <p>Знання неповні, поверхневі. Здобувач відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.</p>	задовільно	27-29
<p>Початковий рівень</p> <p>Відповідь здобувача при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.</p>	задовільно	24-26
<p>Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.</p>	Не зараховано (з можливістю повторного складання екзамену)	21-23
<p>Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень</p>	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	1-20

**Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до
100 бальної шкали:**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики, диференційований залік	Для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C	Задовільно	
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента	Незараховано з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента

**Порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті
(відповідно Положення про порядок визнання результатів навчання у процесі
неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені
Богдана Хмельницького <https://surl.li/zadhор>)**

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <https://surl.li/zadhор>, розміщеного на офіційному сайті Університету.

З даним Положенням здобувачів знайомлять куратор ECTS, гарант освітньої програми, НПП, які викладають на ОП.

Також інформація щодо перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті розміщується на офіційній сторінці кафедри, включаючи зразок заяви для визнання результатів такого навчання і рекомендованих онлайн-ресурсів для неформальної освіти.

Викладачами освітньої програми здійснюється моніторинг сертифікаційних програм, курсів на онлайн-платформах та в офлайн-режимі з метою надання здобувачам вищої освіти актуальної інформації про підвищення рівня професійної підготовки та можливого перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. Такі рекомендації надаються здобувачам на сторінці освітнього компоненту Актуальні проблеми аналітичної та прикладної економіки на ЦОДТ, а також в telegram-групах.

Перелік рекомендованої літератури (основної і додаткової), електронних ресурсів, нормативних документів, публікацій з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет.

**Рекомендована література
Основна:**

1. Бізнес-статистика: підручник. / Гринькевич О.С., Матковський С.О., Вдовин М.Л., Вільчинська О.М., Марець О.Р., Сорочак О.З. Київ : Алерта. 2025. 310 с.
2. Глобалізація і глобалістика: навчальний посібник / В.В. Зінченко. 2-ге видання, стереотипне. Львів: «Новий Світ-2000», 2026. 428 с.
3. Гузенко І.Ю. Глобальна економіка. навч. посіб.; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т. Дніпровська політехніка». Дніпро: НТУ «ДП», 2023. 168 с.
4. Міжнародні економічні відносини та світова політика. Частина 1: Навчальний посібник / Лютак О.М., Баула О.В., Галазюк Н.М., Зелінська О.М., Корольчук Л.В., Кравчук П.Я., Урбан О.А., Полянська Т.О. Луцьк: СПД Гадак Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2022. 324 с.
5. Прикладна економіка : підручник / Б. О. Язлюк [та ін.]; [за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Язлюка Б. О.]; [Західноукр. нац. ун-т]. Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 373 с.

Допоміжна:

1. Глобалізація та регіоналізація як вектори розвитку міжнародних економічних відносин: колективна монографія / кол. авт. ; за ред. О. А. Довгаль, Н. А. Казакової. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 540 с.
2. Горбач Л.М., Плотніков О.В.Г 17 Глобалізація: світова економіка та українські реалії: монографія. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 224 с.
3. Найденко С. М., Костюк В. О. Бізнес-статистика : навч. посібник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. 190 с.
4. Портер М. Конкурентна стратегія: Методика аналізу галузей і конкурентів. 2020. 464 с. URL: <https://online.kz/wp-content/uploads/2012/12/.pdf>.
5. Трансформація бізнесу для сталого майбутнього: дослідження, цифровізація та інновації: монографія / за ред. д.е.н., проф. О. А. Сороківської. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2024. 593 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України №722/2019 від 30.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>
2. Закон України «Про Стратегію впровадження моделі збалансованого розвитку України до 2030 року» [Електронний ресурс]: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64508
3. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021- 2027рр. Постанова КМУ від 5.08.2020р., №695. [Електронний ресурс]: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>